

41 (ב) וַיִּזְכֹּן בְּהַקְדִּים הַמְּבֹאֵר בְּדְרוּשֵׁי מֵאמְרוֹ חֲסִידוֹת⁵ (עַל יְסוֹד
 42 הַמְּבֹאֵר בְּסִפְרֵי קְבֻלָּה) בְּפְרוּשׁ דְּבָרֵי הַגְּמָרָא³ בְּנוֹגַע לְטַעֲנַת
 43 הַמְּרַגְלִים שְׂאֲמְרוּ שְׂכִיבוּשׁ הָאָרֶץ מִיַּד הָעַם הַיּוֹשֵׁב בָּהּ יִהְיֶה דָבָר קָשֶׁה
 44 "כִּי חֲזָק הוּא מִמֶּנּוּ", וְעַל כֵּךְ אָמְרוּ בְּגִמְרָא אֶל תִּקְרִי "מִמֶּנּוּ"
 45 בְּמוֹבֵן שֶׁל יוֹתֵר חֲזָק מֵאֲתָנּוּ, אֲלֵא
 46 "מִמֶּנּוּ" מֵהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 47 כְּכַיְכּוֹל, וּבִלְשׁוֹן מְלִיצִית אֲפִילוֹ
 48 בְּעַל-הַבַּיִת אֵינּוּ יָכוֹל לְהוֹצִיא
 49 כְּלָיו מִשָּׁם, וְלִפִּי פְּשוּטוֹ זֶהוּ מִשַׁל
 50 שֶׁאֲפִילוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׁהוּא בַעַל
 51 הַבַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם אֵינּוּ יוֹכֵל, כְּכַיְכּוֹל,
 52 לְהוֹצִיא אֶת יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ, לְמִירוֹת
 53 שֶׁהָאָרֶץ שֶׁלּוֹ וְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הֵם שְׁלוֹ,
 54 וּמִשְׁמַעוֹת הַדְּבָרִים עַל-פִּי חֲסִידוֹת הִיא
 55 שְׂ"פְּכָלִיו" קָאֵי הַכוּוּנָה עַל
 56 הַכְּלָיִם ד'תְּהוּו' שְׁנִשְׁבְּרוּ, עַל
 57 הַכְּתוּב בְּפִרְשֵׁת יוֹשֵׁלָה אוֹדוֹת הַמַּלְכִּים
 58 שְׁמַלְכוּ בְּאֲדוּם לְפָנָי מַלּוּךְ מַלּוּךְ לְבָנֵי
 59 יִשְׂרָאֵל, מְבוּאֵר בְּקַבְלָה וְחֲסִידוֹת כִּי
 60 בְּמוֹבֵן הַרוּחָנִי הַכוּוּנָה לְכַךְ שֶׁלְעוֹלָם
 61 כְּפִי שְׁנִבְרָא לְבַסּוּף, הַנִּקְרָא 'עוֹלָם
 62 הַתִּיקוֹן', קֹדֶם (קְדִימָה בְּמַעֲלָה) 'עוֹלָם
 63 הַתְּהוּוּ'. וְעִיקָר הַהִבְדָּל בֵּינֵיהֶם הוּא
 64 שְׁבִיתִיקוֹן יֵשׁ 'סוֹד הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת'
 65 מְסוּדָר בּוֹ הָאוֹר הָאֱלוּקִי יוֹרֵד וּמְאִיר
 66 מְדוּרָה לְדוּרָה כְּשֶׁהָאוֹרוֹת מְלוּבָשִׁים
 67 בְּכָלִים, וְאֵילוֹ בְּעוֹלָם הַתְּהוּוּ, הָאוֹרוֹת
 68 מְרוּבָשִׁים וְהַכְּלָיִם מוֹעֲטִים, דְּבַר שְׂגָרָם
 69 לְשִׁבְרוֹת הַכְּלָיִם שֶׁלֹּא יִכְלוּ לְהַכִּיל אֶת
 70 הָאוֹרוֹת הַמְרוּבָשִׁים, וְעַל-יְדֵי-זֶה
 71 שֶׁהַכְּלָיִם 'נִשְׁבְּרוּ' נִפְּלוּ לְמַטָּה,
 72 לְעוֹלָם הוּזָה הַגִּשְׁמִי נְצוּצֵי קְדוּשָׁה
 73 מְעוֹלָם הַתְּהוּוּ, שֶׁהַכְּוֹנָה הַמְטָרָה
 74 וְהַתְּכֵלִית בְּזָה בְּנִפְּלֵת הַנִּיצוּצוֹת
 75 הַקְדוּשִׁים לְמַטָּה הֵיטָה כְּדֵי
 76 שְׂיִתְבַּרְרוּ הַטוֹב יוֹפְרֵד מֵהֲרַע
 77 וְיִתְעַלֶּה וְיִזְדַּכְּכוּ יִתְעַדְּנוּ הַנִּיצוּצוֹת
 78 עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת הָאָדָם שְׁהוּא
 79 הָאָדָם שׁוֹרֵשׁ הַחַיּוֹת וְהַקְּיּוּם שֶׁלּוֹ
 80 מְעוֹלָם הַתִּיקוֹן, וְעַל זֶה הִיא טַעֲנַת הַמְּרַגְלִים שֶׁהִתְנַדְּרוּ לְכִיבוּשׁ

1 נִאֲמַר בְּפִרְשֵׁת הַשְּׁבוּעָה כִּי לְאַחַר שֶׁהִמְרַגְלִים חֲזָרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ "בֵּאֲנּוּ
 2 אֶל הָאָרֶץ... וְגַם זָבַת חֶלֶב וְדִבְשָׁה הִיא... אֲפֹס כִּי עַז הָעַם הַיּוֹשֵׁב בָּאָרֶץ וְהָעֵרִים
 3 בְּעִזּוֹת גְּדוּלוֹת מְאוֹד..."
 4 וַיְהִי כִּלְבָב וּמְפָרֵשׁ רִשִׁי: 'הַשְׂתִּיק אֶת כּוֹלָם' אֶת הָעַם אֶל מִשָּׁה
 5 וּמְפָרֵשׁ רִשִׁי: 'לְשִׁמוּעַ מִה שִׁידְבָר
 6 בְּמִשְׁחָה... וַיֵּאמְרוּ כִלְבָב אָמַר כִּי בְּנִיגוּד
 7 לְדַבְרֵי הַמְּרַגְלִים שֶׁלֹּא נִיתַן לְכַבוֹשׁ אֶת
 8 הָאָרֶץ עֲלֵה נַעֲלָה וְיִרְשְׁנוּ אֹתָהּ
 9 כִּי יָכוֹל נוֹכַח לָהּ¹. וַיְדוּעַ
 10 בְּתוֹרַת הַחֲסִידוֹת הַדִּיקוּק הַשְּׁאֵלָה
 11 בְּזָה² הַמְּבוֹסֶסֶת עַל דִּיקוּק בִּלְשׁוֹן
 12 הַכְּתוּב, מֵהוּ אוֹמְרוֹ ("וַיְהִי
 13 כִּלְבָב אֶת הָעַם) אֶל מִשָּׁה",
 14 מְדוּעַ הַכְּתוּב מְדִיק וְאָמַר שֶׁכִּלְבָב
 15 הַשְׂתִּיק אֶת כּוֹלָם 'אֵל מִשָּׁה' וְכִי הֵיךְ
 16 הַדְּבָר נּוֹגַע אֶל מִשָּׁה יוֹתֵר
 17 מִכּוֹלָם, וְלִכְאוּרָה הוּזָה-לִּיהֵם לְמִימְרוֹ סִתָּם
 18 לְמִימְרוֹ הִיךְ לוֹ (לְכַתּוּב) לּוֹמֵר סִתָּם
 19 "וַיְהִי אֶת הָעַם?"
 20 וְגַם, מֵהוּ אוֹמְרוֹ "כִּי יָכוֹל
 21 נוֹכַח לָהּ", לְאַחֲרֵי שֶׁכָּבַר
 22 אָמַר "עֲלֵה נַעֲלָה וְיִרְשְׁנוּ
 23 אֹתָהּ". וְלִכְאוּרָה זֶהוּ כִפֵּל לְשׁוֹן
 24 מִיּוֹתֵר?
 25 וְגַם צְרִיף לְהַבִּין מֵה שֶׁכְּתוּב
 26 בְּגִמְרָא³ שֶׁכִּלְבָב אָמַר לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל
 27 בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אִם יֵאמַר (מִשָּׁה)
 28 עֲשׂוּ סוּלְמוֹת וְעֲלּוּ לְרַקִּיעַ אֵל
 29 נִשְׁמַע לוֹ (בְּתִמְחִיָּה), הֲרִי
 30 בּוֹדָאֵי כֵן נִשְׁמַע לוֹ, וְאִם כֵּן עֲלֵה
 31 נַעֲלָה וְיִרְשְׁנוּ אֹתָהּ,
 32 דְּלִכְאוּרָה, לְמָה נִקְטַת כִּלְבָב
 33 בְּדַבְרֵי הַדּוּגְמָא ד'עֲשׂוּ
 34 סוּלְמוֹת וְעֲלּוּ לְרַקִּיעַ", שְׂזָהוּ
 35 דְּבָר שְׁהוּא בְּכַחֲשֵׁת נְמֻנְעוֹת⁴
 36 דְּבַר שֶׁלֹּא נִיתַן לְבִיעוּעַ (עַל-פִּי
 37 תוֹרָה וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁהָאֲנָשִׁים לֹא יִרְצוּ
 38 לְעַשׂוֹת זֹאת), וּמֵהִי הַשְּׂכִיכוֹת
 39 ד'עֲשׂוּ סוּלְמוֹת וְעֲלּוּ לְרַקִּיעַ"
 40 לְכַנִּיסָה לְאָרֶץ. לְפִי הַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל הַדְּבָרִים?

**בס"ד. שבת פרשת שלח,
 מברכים החודש תמוז, ה'תשכ"ו
 (הנחה בלתי מוגה)**

(1) פרשתנו יג, ל. 2) ראה רד"ה ויהס כלב תרד"ע (המשך תער"ב ח"א ע' תקיד). אעת"ר (סה"מ אעת"ר ע' קיז). 3) סוטה לה, א (הובא בפירש"י עה"פ). 4) ראה גם גו"א כאן. 5) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' רכא. אוה"ת פרשתנו ע' תנא. ע' תנח. ע' תקכב. יהל אור ע' שדמ. סהמ"צ להצ"צ קפה, ב. וראה ד"ה להבין ענין טענת המרגלים דש"פ שלח, מבה"ח תמוז תשכ"ה פ"ב ואילך (סה"מ תשכ"ה ס"ע שו ואילך).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הארץ, שְׁאֲפִילוֹ "בַּעַל-הַבַּיִת", שְׁבַע-הַבַּיִת עֲכָשׁוּ לאחר
2 שנברא העולם הזה עם חיות מעולם התיקון הוא אוֹפֵן הַהֲנָהֳגָה
3 שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את העולם כעת הוא הנהגה שֶׁל עוֹלָם
4 הַתִּקּוּן, ועל פי הכללים והגבולות של הנהגה זו "אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא
5 אֶת בְּלִיּוֹ", הֵינּוּ, שְׂעוֹלָם
6 הַתִּקּוּן אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵר 1
7 ולהעלות אֶת נְצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה 2
8 שֶׁל עוֹלָם הַתְּהוֹ, לְהִיּוֹתָם 3
9 בַּמְּדֻרָה נְעִלִית יוֹתֵר מֵעוֹלָם 4
10 הַתִּקּוּן והמכּוּר לא יִכּוֹל הִיּוֹת 5
11 לְמַטָּה מִהַמְּתַכָּר, וכפי שיתבאר להלן. 6
12 וְהַעֲנִין בְּזָה, דְּהִנֵּה יָדוּעָה 6
13 בקבלה וחסידות שְׂסַבֵּת שְׂבִירַת 7
14 הַכְּלִים שֶׁל עוֹלָם הַתְּהוֹ הִיא 8
15 מִפְּנֵי שְׂבַע-עוֹלָם הַתְּהוֹ הִיוּ 9
16 אֲרוּת מְרוּבִים, יוֹתֵר מִכְּפִי 10
17 שהכלים מסוגלים לקלוט ולהכיל, 11
18 מֵהַ-שְּׂאִין-כֵּן בְּעוֹלָם הַתִּקּוּן 12
19 הָאֲרוּת הֵם מוֹעֲטִים והכלים 13
20 יִכּוֹלִים לקלוט ולהכיל אורות אלה 14
21 מבלי להישר. וְיָדוּעַ הַפְּרוּשׁ 15
22 בְּאֲרוּת מְרוּבִים דְּתַהוֹ⁷, 16
23 שְׂאִין הַכְּפֻנָה שֶׁהֵם האורות 17
24 שֶׁבַע-עוֹלָם הַתְּהוֹ מְרוּבִים רַק 18
25 בְּכַמּוּת, אֲכָל הֵם בְּאוֹתוֹ הַסּוּג 19
26 מצד איכותם ומהותם כְּמוֹ 20
27 הָאֲרוּת דְּתִקּוּן, אֲלֵא כְּמוֹ 21
28 שְׂנַתְּבָאֵר בַּמֶּאֱמָר שֶׁלְּפִנֵּי-זֶה⁸ 22
29 שנאמר בהתוועדות יום ב' דחג 23
30 השבועות שנה זו שְׁהָאֲרוּת 24
31 דְּתַהוֹ הֵם בַּעֲלוּי שְׂבִאִין- 25
32 עֲרוּף לְגַמְרֵי מֵהָאֲרוּת 26
33 דְּתִקּוּן האורות של עולם התהו
34 נעלים מהאורות של עולם התיקון לאין 27
35 שיעור, ללא כל יחס והשוואה. וְכְּמוֹ 28
36 שְׂנַתְּבָאֵר לְעִיל בַּמֶּאֱמָר הַנּוֹכַח 29
37 (שנאמר ביום ב' דחג השבועות) 30
38 דוֹגְמָא לְזָה לַפְעַר והבדל ללא כל 31
39 יחס והשוואה כי ההבדל הוא לא רק 32
40 בכמות אלא במהות ואיכות הרבים בְּאֲרוּת דְּתִקּוּן גּוּפָא עַצְמָם, 33
41 דְּהִנֵּה אֲמָרוּ רַז"ל⁹ שְׁהָאֲרוּ שְׂנַתְּבָאֵר בְּיוֹם הַרְאָשׁוֹן לְבִרְיָא 34
42 העולם הִיָּה אֲדָם הַרְאָשׁוֹן צוֹפֵה וּמִבֵּיט בּוֹ מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד 35

43 סוֹפוֹ ואחר כך גָּנוּזוּ לְצַדִּיקִים לעתיד לבוא, כְּדִלְהֵלֶן, דְּקָאֵי הַכּוּנוּהּ הִיא עַל
44 שְׁנֵי הַסּוֹפִים שֶׁל שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת הַכְּלָלִיִּים, עֲלֵמָא
45 דְּאֲתַכְּסִיא עוֹלָם מְכוּסָה, עוֹלָם נְעִלָה יוֹתֵר וְעֲלֵמָא דְּאֲתַגְּלִיא, עוֹלָם
46 גָּלוּי, נְחוּת יוֹתֵר, וְזוֹ דוֹגְמָא לְהַבְדִּיל וּפְעַר בְּאִין-עֲרוּךְ בְּאוֹרוֹת שֶׁל עוֹלָם הַתִּקּוּן
47 עֲצָמָם וּכְמִבּוּאֵר בַּמֶּאֱמָר הַנּוֹכַח שֶׁעֲצָם
48 הַעוֹבְדָה שְׂבִאוֹר זֶה רָאָה אָדָם הַרְאָשׁוֹן
49 מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ מוֹכִיחָה שֶׁזֶהוּ
50 אוֹר נְעִלָה שֶׁלֹּא בְּעֵרֶךְ מִהַשִּׁיעוֹר
51 הַמוּגְבַל וְהַמְצוּמָצֵם שֶׁבוֹ שוֹלְטָת עֵינוֹ
52 שֶׁל הָאָדָם אֲפִילוֹ כֹּאשֶׁר מֵאִיר אוֹר
53 הַשֶּׁמֶשׁ (שֶׁגַם אוֹ יֵשׁ גְּבוּל וּמִידָה עַד
54 כְּמָה אָדָם מִסּוּגֵל לְרֹאוֹת, וּבוֹוֹדֵי
55 שְׂכֵאשֶׁר מֵאִיר אוֹר קִטְן וּמוֹעֵט כְּמוֹ אוֹר
56 הַנּוֹר, אָדָם רוֹאֵה רַק לְמַרְחַק קִטְן), וְאִם
57 כּוּנוֹת חֲכָמֵינוּ ז"ל הִיִּתְּהָ רַק לְזוֹר
58 שְׂבִאוֹר שֶׁנִּבְרָא בְּיוֹם רֵאשׁוֹן אָדָם
59 הַרְאָשׁוֹן רָאָה עַד סוּף הָעוֹלָם הַזֶּה, הִיָּה
60 צִרִיךְ לְזוֹר שֶׁהוּא אוֹר שְׂאָדָם הַרְאָשׁוֹן
61 רָאָה בּוֹ "מִתְחִילָת (אוֹ מִרְאשִׁית)
62 הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ" וְכִיוּן שֶׁנִּבְרָא מִסּוּף
63 הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, מוֹבֵן שֶׁהַכּוּנוּהּ הִיא
64 לְשֵׁנֵי עוֹלָמוֹת, 'עֲלֵמָא דְּאֲתַכְּסִיא'
65 וְ'עֲלֵמָא דְּאֲתַגְּלִיא' וְכֹאשֶׁר רָאָה
66 הַקְּב"ה שְׂאִין הָעוֹלָם כְּדֵאִי
67 לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, עֲמַד וּגְנָזוּ
68 לְצַדִּיקִים לְעִתִּיד-לְבֹא⁹ (ובלשון
69 הַגְּמָרָא: "כִּיוּן שֶׁנִּסְתַּכַּל הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-
70 הוּא בְּדוֹר הַמְּבוּל וּבְדוֹר הַפְּלָגָה וְרָאָה
71 שֶׁמַּעֲשִׂיהֶם מְקוֹלְקָלִים, עֲמַד וּגְנָזוּ
72 מִהֵן... וְלָמִי גָּנוּז, לְצַדִּיקִים לְעִתִּיד
73 לְבֹא..."), וְנִשְׂאָר לְאַחַר גְּנִיזַת אוֹר
74 זֶה, הַנְּעִלָה בְּאִין-עֲרוּךְ לְגַבֵּי שָׂר
75 הָאֲרוּת שֶׁל עוֹלָם הַתִּקּוּן, רַק אוֹר
76 הַחֲסָמָה, אוֹר הַלְּבָנָה, אוֹר
77 הָאֲבִיבָה וְאוֹר הַנֵּר, שְׂאֲרוּת
78 אֵלוֹ אֵינָם בְּעֵרֶף כֹּלֵל וְאֵין לָהֶם
79 כֹּל דְּמִיּוֹן לְאוֹר שְׂנַתְּבָאֵר בְּיוֹם
80 הַרְאָשׁוֹן.
81 וּמִזָּה מוֹכֵן מִכְּפֻל-שֶׁכֵּן הֵינּוּ אִם
82 בְּאוֹרוֹת שֶׁל עוֹלָם הַתִּקּוּן עֲצָמוֹ יָכוֹל לְהִיּוֹת הַבְּדֵל וּפְעַר בְּאִין-עֲרוּךְ, קִל-וְחוֹמֵר
83 בְּנוֹגַע לְחִלּוּק הַהַבְּדֵל שְׂבִין 'אוֹרוֹת דְּתַהוֹ' לְ'אוֹרוֹת דְּתִקּוּן',
84 שְׁהָאֲרוּת דְּתַהוֹ גְּדֻלָּה מְעַלְתָּם מֵהָאֲרוּת דְּתִקּוּן' בְּאוֹפֵן

(6) ראה עץ חיים שער הכללים פ"א ואילך. שער י (שער התיקון) פ"ה. שער יא (שער המלכים) פ"א-ב. 7) סה"מ תרכ"ו ע' צו ואילך. 8) ד"ה חביבין ישראל דיום ב' דחג השבועות פ"ו (תורת מנחם - התוועדות חמ"ז ע' 25 ואילך). 9) חגיגה יב, א. ב"ר פ"ב, ו.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מופשטים מכל 'ציר' ומכל הגדרה, והתגלו מ'עצמות אור אין-סוף' שהוא
 2 עצמו 'פשוט בתכלית הפשיטות' ולא שייכת בו התחלקות והגבלה בכלים,
 3 ואף שגם האורות דתוהו נקראים 'אור' ואם כן בהכרח שיש להם 'כלי',
 4 מכל-מקום, הכלים בתוהו הם 'מועטים', היינו שהכלי הוא בבטול לגמרי ולכן
 5 אינו מעלים ואינו מגביל על האור אלא
 6 האור הוא בפשיטות, למעלה
 7 מהתחלקות ולמעלה מהגבלה, בעוד
 8 שבעולם התיקון האור הוא במיעוט
 9 ובטול, והכלי הוא בריבוי ופעולתו
 10 ניכרת והכלי מעלים ומגביל על האור.
 11 ומצד גודל מעלת האורות
 12 דתהו' לגבי 'אורות דתקון',
 13 כמבואר לעיל, יש מקום לטענת
 14 המרמזים שאפילו בעל-הבית
 15 אינו יכול להוציא את פליו
 16 ולהעלות את הניצוצות מעולם התהו
 17 שנפלו למטה, כיון שאין בכת
 18 עולם התקון לברר את
 19 הניצוצות של עולם התהו
 20 שלמעלה באין-ערוף ממנו.
 21 (ג) וענינו של ההבדל בין 'עולם
 22 התהו' ו'עולם התיקון' המבואר לעיל
 23 בעבודה, כפי שהוא בא לידי ביטוי
 24 בעבודת ה' של כל אחד ואחד, דהנה
 25 ידוע ששרש הנפש האלקית
 26 של כל אחד ואחד מישראל הוא
 27 מעולם התקון, ושרש הנפש
 28 הבהמית הוא מעולם התהו
 29 (והגבוה יותר, יורד למטה יותר).
 30 וזהו שהנפש הבהמית
 31 אקדמיה טענית¹¹, כדברי
 32 הזוהר שהנפש הבהמית באה לאדם
 33 מיד כשנולד, ואילו עיקר כניסת נפש
 34 האלוקית היא כשמוגיע לגיל בר-מצוה.
 35 ונמצא שהנפש הבהמית מקדימה
 36 להשמיע את טענותיה לפני הנפש
 37 האלוקית, וכמו שנקרא יצר-
 38 הרע מלף זקן וקסיל¹², והטעם
 39 שנקרא 'זקן' הוא פיון שבא לאדם קודם היצר טוב (שבא רק
 40 בהיותו בן י"ג שנה), שנקרא ילד מספן וחקם¹², ולכן
 41 רוצה היצר הרע שתהיה לו לבדו שליטה וממשלה למלוך על
 42 ה'עיר קטנה'¹³, זה הגוף¹⁴ (ובלשון אדמו"ר הזקן בספר התניא:
 43 "... הנה כתיב ולאום מלאום יאמן, כי הגוף נקרא עיר קטנה, וכמו ששני

1 שְבָאִין-עֲרוֹף לְגַמְרִי, עד שאין ביניהם כל דמיון כלל (לא רק בנוגע
 2 לכמות אלא במהותם ואיכותם) וְזֶהוּ שְנִקְרָאִים אורות דתוהו 'אורות
 3 תְּקִיפִין'¹⁰ על שם החזק המיוחד שלהם.
 4 וְזוּהִי האמור לעיל אודות ההבדל בין האורות דתוהו לאורות דתיקון
 5 במהותם, הוא גַם הַסְפָּה לְכָף
 6 שֶהַפְּלִים שְבָעוּלָם הַתְּהוֹ הֵם
 7 מוּעָטִים, שכן כשם שאורות
 8 מרובים אין הכוונה רק לריבוי בכמות
 9 אלא לריבוי באיכותם ומהותם, כך
 10 'כלים מועטים' אין הכוונה רק למיעוט
 11 בכמות אלא למיעוט באיכותם
 12 ומהותם, וכפי שממשין ומבאר, פ"ג
 13 מצד גודל מעלת האורות,
 14 והחזק והתוקף המיוחד שלהם,
 15 נַעֲשֶׂה עֲנֵן הַפְּלִים שְבִדוּךְ כֻּלָּ
 16 הוא להגביל את האורות באופן של
 17 מעוט, הינו, שֶהַפְּלִים אֵינָם
 18 מוּדָדִים ומגבילים את
 19 האורות, ומְפַלֵּשׁן שְאֵינָם
 20 מְעַלְמִים ומסתירים עליהם
 21 אלא למרות הכלים, האורות מאירים
 22 בכל התוקף.
 23 ומצד הַשִּׁיכּוּת שֶל הַפְּלִים
 24 דַתְּהוֹ 'לְאֹרוֹת דַתְּהוֹ', שֶהָרִי
 25 כָּל פְּלִי יֵשׁ לוֹ שִׁיכּוּת אֶל
 26 הָאֹר הַמְאִיר בו (ובדרך כלל יש קשר
 27 ושייכות בין האור והכלי מצד מהותם,
 28 כמבואר בחסידות שאור החסד, למשל,
 29 מאיר בכלי החסד, וגם מהות ואופן
 30 ההארה של האור קשורה במהות ואופן
 31 הכלי) וּבִפְרָט הַפְּלִים דַתְּהוֹ'
 32 שְסֻבַּת הַמְעוּט שֶלָּהֶם הִיא
 33 בְגִלְל רַבּוּי הָאֹרוֹת, ואם כן
 34 בוודאי שמהותם של הכלים מושפעת
 35 ממהותו של האור, הִנֵּה כְּאֶשֶׁר
 36 הַפְּלִים נִשְׁבְּרוּ (מִצַּד רַבּוּי
 37 הָאֹרוֹת) וְנִפְּלוּ לְמִטָּה עַד
 38 לְעוֹלָם שְאֵין לְמִטָּה מִמֶּנּוּ,
 39 הוא העולם הזה הגשמי שאין עולם תחתון ממנו, נִפְּלוּ עִמָּהֶם עַם
 40 הַנִּיצוּצוֹת שְהוּי בְכֻלָּם שֶנִּשְׁבְּרוּ גַם נִצְּצִים מִהָאֹרוֹת הַמְרוּבָּבִים
 41 וְתִקְיָפִים דַתְּהוֹ' שלמעלה מהתלבשות בכלים.
 42 ויש להוסיף כי במאמר הנזכר, שנאמר ביום ב' דהג השבועות, מבואר עוד
 43 על מעלתם הגדולה והמיוחדת של האורות דתוהו שהם 'אורות פשוטים',

(10) ראה תורת חיים בראשית ט, א. יב, ג. ובכ"מ. (11) ראה זח"א קעט, סע"א ואילך. (12) ראה קהלת ד, יג וקה"ר שם.
 (13) קהלת ט, יד. (14) נדרים לב, ב. וראה תניא פ"ט.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 מלכים נלחמים על עיר אחת, שכל אחד רוצה לכבשה ולמלוך עליה, דהיינו
2 להנהיג יושביה כרצונו ושיהיו סרים למשמעתו בכל אשר יגזור עליהם. כך
3 שתי הנפשות, האלוטית והחיונית הבהמית שמהקליפה, נלחמות זו עם זו על
4 הגוף וכל איבריו", ודבר זה נובע מכך ששורשו מעולם התווה, הנעלה יותר
5 מהשורש של הנפש האלוטית והיצר
6 הטוב בעולם התיקון.
- 7 וְכִידוּעַ בתורת החסידות **בְּעֵינָן**
8 **עֲשׂוּ שֶׁהוּא הַבְּכוֹר, שְׂקוּדָם**
9 **לְיַעֲקֹב, שְׂקִדְמָה זוּ הִיא לֹא**
10 **רַק בְּזִמְנָן, שְׁנוּלָד בְּפוּעַל לִפְנֵי יַעֲקֹב**
11 **אֲלֵא גַם בְּמַעְלָה, אֵלֵא שְׁמַעַלַת**
12 **עֵשׂוּ עַל יַעֲקֹב אֵינְנָה כְּפִי שְׁהֵם לַמְטָה**
13 **אֵלֵא כְּפִי שְׁהֵם בְּשׁוֹרֶשׁם פִּינָן**
14 **שֶׁהֲשָׂרֵשׁ שֶׁל עֲשׂוּ הוּא**
15 **בְּעוֹלָם הַתְּהוּוֹ שְׂקָדָם לְעוֹלָם**
16 **הַתְּקוּן, לֹא רַק בְּזִמְנָן (שֶׁהוּא**
17 **עֵינָן סֹדֵר הַהֲשַׁתְּלָשְׁלוֹת כּו')**
18 היינו שבידית והתגלות האור האלוטית
19 מלמעלה למטה בסדר והדרגה, עולם
20 התווה נמצא במודיגה גבוהה מעולם
21 התיקון), אֲלֵא הקדימה של עולם
22 התווה לעולם התיקון היא גַם
23 **בְּמַעְלָה וְחֲשִׁיבוֹת וְתַקִּיפוֹת**
24 **כו' וכמבואר לעיל שהאורות דתווהו**
25 **הֵם 'מְרוּבִים' לֹא רַק בְּכַחוֹת אֵלֵא**
26 **בְּמַהוּתם ואיכותם והם מאירים בתוקף**
27 **יותר.**
- 28 **וְכֵן הוּא גַם בְּעֵינָן מוֹחִינָן**
29 **וּמְדוּתָם¹⁵, שְׁבִיסְדֵר הַשְּׁתַלְשְׁלוֹת/**
30 **הַמוֹחִינָן הֵם לְמַעַלָה מֵהַמִּידוּת. אֲבָל**
31 **בְּשׁוֹרֶשׁם וּבְמַעַלְתָּם, הַמִּידוּת קוֹדְמוֹת**
32 **לְמוֹחִינָן דְּהִגָּה אֲמָרוּ בְּ"ל¹⁶**
33 **לְעוֹלָם יְהִי אֲדָם רַף קָנָה**
34 **הַמְתַּכּוּפֵּן בְּקִלוֹת, הֵינְנוּ בְּעוֹנוֹה וּבִיטוֹל**
35 **וּבְמִידוּת טוֹבוֹת וְאֵל יְהִי הָאָדָם**
36 **קָשָׁה כְּאָרְזוֹ, ד' אָרְזוֹ הוּא עֵץ**
37 **קָשָׁה בְּיֹתֵר שְׂאִינָן יְכוֹלִים**
38 **לְהַטּוֹתוֹ לְשׁוֹם צַד, וְכַמוֹכֵן**
39 **אִישׁ הַקָּשָׁה בְּמִדּוֹתָיו שְׂאִינָן יְכוֹלִים לְהַטּוֹתוֹ כּו' והוא תוקף**
40 **ולא מתכופף. וְכִידוּעַ שְׂבִימְדוֹת יֵשׁ תוֹקֵף גְּדוֹל יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר**
41 **בְּשִׁבְלָה וְכַמוֹ הַתּוֹקֵף שֶׁל עוֹלָם הַתְּהוּוֹ שְׁבוּ הַמִּידוּת מֵאִירוֹת בְּתוֹקֵף**
42 **וּבְחֻזֵק וְעַד כִּדִּי כֵן שְׂאִינָן בּוֹ 'הַתְּכַלּוֹת' שֶׁל הַמִּידוּת זוּ בּוֹ), וְטַעַם הַדְּבַר**
43 **שְׁבִימְדוּת יֵשׁ יוֹתֵר תּוֹקֵף מֵאֲשֶׁר בְּמוֹחִינָן הוּא לְפִי שֶׁהַמִּידוּת מוֹשְׁרָשׁוֹת**
- בְּבַחֲנֵינָת הַרְצוֹן שְׁלִמְעָלָה מִן הַמוֹחִינָן, כְּפִי שְׁרוּאִים גַּם בְּנֶפֶשׁ
הָאָדָם שֶׁהַמוֹחִינָן הֵם כּוֹחוֹת פְּרִטִים וּמוֹגְדִים (וּנְחֻשְׁבִים חֵלֶק הַמַּהְכוּחוֹת
הַפְּנִימִיִּים) וְאֵילוּ כּוֹחַ הַרְצוֹן הוּא כּוֹחַ כְּלָלִי (וּמְקִיף) וְהַרְצוֹן מֵטָה אֵת הַשְּׁכָל,
וְלָכֵן כִּיּוֹן שְׁשׁוֹרֵשׁ הַמִּידוּת הוּא מֵהַרְצוֹן שֶׁלְמַעַלָה מֵהַשְּׁכָל אֵינָן הַשְּׁכָל
יְכוֹל לְהַפְּוֹף אֶת הַמִּדּוֹת,
וְהֵינּוּ, שְׂמִי שֶׁהוּא אִישׁ הַחֶסֶד
מֵצַד טַבְעוֹ וּמַהוּתוֹ, לֹא יִשְׁתַּנֶּה
לְעוֹלָם לְאִישׁ הַגְּבוּרָה, וְכֵן
לְהִיפָּף, שְׂמִי שֶׁהוּא בְּטַבְעוֹ
הַגְּבוּרָה, לֹא יִשְׁתַּנֶּה לְהִיּוֹת
בְּטַבְעוֹ הַחֶסֶד, וְאֵינָן בְּכוּחוֹ שֶׁל
הַשְּׁכָל לְשַׁנּוֹת אֵת טַבְעוֹ הָאָדָם שִׁינוּי
מַהוּתוֹ וְהֵינּוּ, שֶׁהַשְּׁכָל יְכוֹל
לְפַעוֹל בְּמִדּוֹת עֵינָן שֶׁל
חֲלִישוֹת בְּלִבָּד, וּלְמַשֵּׁל מִי
שְׁבִטְבַעוֹ נוֹטָה לְכַעֵס, יְכוֹל הַשְּׁתַמֵּשׁ
בְּשִׁכּוֹל כְּדִי לְהַחֲלִישׁ אֵת תּוֹקֵף הַכַּעֵס
אֲבָל אֵינָן בְּכוּחוֹ שֶׁל הַשְּׁכָל לְהַפְּוֹף אֵת
עֵצֵם הַתְּכוּנָה לְכַעֵס אוֹ דְּבַר נוֹסֵף שְׁבוּ
הַשְּׁכָל כֵּן יְכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ עַל הַמִּידוּת
הוּא לְפַעוֹל שֶׁהַתְּגַלּוֹת הַמִּדּוֹת
תְּהִיָּה בְּצִיּוּר שֶׁל קְדוּשָׁה,
וְכַמוֹ לְמַשֵּׁל בְּמִדַּת הָאֱהָבָה,
כֹּאשֶׁר הָאָדָם נוֹטָה מְטַבְעוֹ לְאֱהוּב,
אֲפֶשֶׁר בְּהַתְּכוּנוֹת שְׁכָלִית לְשַׁנּוֹתָהּ
וְלְהַפְּכָה מֵאֱהָבָת עוֹלָם הִנֵּה
לְאֱהָבָת הַגּוֹי, וְעַל-דִּרְדֵּי-זֶה
בְּשִׂאָר הַמִּדּוֹת, שְׁבִכּוֹלָן יֵשׁ כּוֹחַ
בִּיד הָאָדָם לְהַחֲלִישׁ אֵת תּוֹקֵף הַמִּידָה
אוּ לְשַׁנּוֹת אֵת כִּיּוֹן וְתוֹכֵן הַהַתְּגַלּוֹת
שֶׁלָּה שְׁתַּחִּיָּה לְצַד הַקְּדוּשָׁה אֲכָל אֵינָן
בְּכַח הַשְּׁכָל לְהַפְּוֹף אֶת מַהוּת
הַמִּדּוֹת מִחֶסֶד לְגְבוּרָה
וְכִיּוֹצֵא-בִּנְהָ, לְפִי שֶׁשְׂרָשׁ
הַמִּדּוֹת הוּא לְמַעְלָה
מֵהַמוֹחִינָן וְעַל-דִּרְךְ הָאֲמוּר לְעִיל
שֶׁהַמְּבַרֵּר צִרִיךְ לְהִיּוֹת יוֹתֵר נַעֲלָה
מֵהַמְּתַבְּרֵר [וּבְכַדִּי לְשַׁנּוֹת
וְלְהַפְּוֹף אֶת מַהוּת הַמִּדּוֹת
מִחֶסֶד לְגְבוּרָה וְלְהִיפָּף, וְכַדוּמָה, הֵינְנוּ שִׁינוּי
בְּמַהוּת הַמִּידוּת וְהַנְּסִיטוֹת הַטַּבְעִיּוֹת שֶׁל הָאָדָם, צְרִיכִים עֲבוּדָה מִיּוֹחֲדָת,
שְׁלִמְעָלָה מֵטַעַם-רְדַעַת כּו', הֵינְנוּ בְּאֲמַצְעוֹת כּוֹחוֹת שֶׁלְמַעַלָה מֵהַשְּׁכָל,
אֲכָל מֵצַד הַשְּׁכָל עֲצָמוֹ, אִי אֲפֶשֶׁר לְהַפְּוֹף אֶת מַהוּת
הַמִּדּוֹת], וְאֲדַרְבָּה, לֹא זוּ בְּלִבָּד שְׂאִינָן בְּכַח הַשְּׁכָל לְשַׁנּוֹת אֵת טַבְעוֹ וּמַהוּת

(15) בהבא לקמן - ראה גם המשך תער"ב שם ע' תקח ואילך. וראה גם ד"ה להבין ענין טענת המרגלים תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' קסב ואילך). (16) תענית כ, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 המידות אלא יתירה מזו **כְּאִשֵּׁר הַמִּדּוֹת הֵן בְּתוֹקֶף, הָרִי הֵן**
 2 **פּוֹעֲלוֹת נְטִיָּה בְּמוֹחִין** לכיוון שאליו נוטות המידות.
 3 **(ד אָמַנְם** למרות שמצד טבע האדם האפשרות של כוח השכל לפעול
 4 ולהשפיע על המידות היא מוגבלת, כמבואר לעיל, מכל-מקום **תְּכֵלֶת**
 5 **הַפְּנֵה** המטרה האלוקית היא
 6 **שֶׁהַמַּחַ בְּכָל זֹאת כֵּן יִהְיֶה שְׁלִיט** 1
 7 **עַל הַלֵּב¹⁷, וְהִנְהִיגַת הַמִּדּוֹת** 2
 8 הרגש בפועל **תִּהְיֶה עַל-פִּי**
 9 **הַמוֹחִין דְּוָקָא, וְהִינּוּ,** 3
 10 **שֶׁהַמוֹחִין יַפְעֵלוּ בְּרוּר** הפרדת
 11 הטוב מהרע והעלאתו לקדושה וְזִכּוּף
 12 **בְּמִדּוֹת, וְכַמְאָמַר רַ"ל** 4
 13 **הַנַּ"ל "לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם רַף כְּקִנְיָה וְאֵל יִהְיֶה קָשָׁה** 5
 14 **כְּאָרְזוּ," שְׁעֲנִין זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יַדֵּי הַהִתְבּוֹנְנוֹת** 6
 15 ולמרות שלכאורה האדם לא מסוגל
 16 לשנות את הנטיות הטבעיות שלו,
 17 הוראת חכמינו ז"ל שעליו להיות יָרֵךְ,
 18 עניו וכפוף, ולא 'קשה', תקיף וגאוותן
 19 **שְׁעֲנִין זֶה נַעֲשֶׂה עַל-יַדֵּי** 7
 20 **הַהִתְבּוֹנְנוֹת בְּמוֹחִין, שְׁעַל-** 8
 21 **יַדֵּיזָה** בכוח ההתבוננות כדבעי
 22 **פּוֹעֲלִים בְּמִדּוֹת (שְׁמַצְד-** 9
 23 **עֲצָמָן הֵן בְּאוֹפֵן דְּ"קָשָׁה כְּאָרְזוּ") שֶׁתִּהְיֶה הַנְּהִיגָתָן** 10
 11 **עַל-פִּי הַמוֹחִין, וּבִפְרָטִיּוֹת יוֹתֵר, הַנִּיָּה הַגְּדֹלָת** 11
 12 המידות היא מן המוחין, וְיֵשׁ בָּנָה שְׁלֹשׁ מְדַרְגּוֹת
 13 דְּעִבּוּר יְנִיקָה וּמוֹחִין¹⁸. דְּהִנֵּה¹⁹, בְּחִינַת 'עִבּוּר'
 14 הוא כְּמוֹ עַל-דֶּרֶךְ-מִשָּׁל הַיּוֹלָד בְּמַעֲי אִמּוֹ שֶׁהוּא
 15 מְקוּפָּל רֵאשׁוֹ בֵּין בְּרַפְיָו כו'²⁰, שֶׁהִתְגַּלְתָּ הִיא
 16 רַק בְּחִינַת נְצַח-הוֹד-יְסוּד בְּלִבָּד, וְאֵלּוֹ חֲכֵמָה-
 17 בִּינְיָה-דְעַת וְחֶסֶד-גְּבוּרָה-תְּפָאֶרֶת הֵם בְּקִטְנוּת
 18 וְהַעֲלֵם. וּבְחִינַת 'יְנִיקָה' הִינּוּ שְׁנַעֲשִׂית הַתְּגַלְתָּ
 19 הַמִּדּוֹת הַבְּאוֹת עַל-יַדֵּי הַשְּׂגָה וְהִתְבּוֹנְנוֹת, אֲלֵא
 20 שְׁזָהוּ רַק מְדַרְגַת הַשְּׁכָל שֶׁשִּׁיבַת לַמִּדּוֹת, שְׁעֲנִינוּ
 21 הוּא לְפַעוֹל הַגְּדֹלָת הַמִּדּוֹת, בְּאוֹפֵן שִׁיְהִי הַמַּחַ
 22 שְׁלִיט עַל הַלֵּב. וְתַכְלִית הַהִגְדָּלָה הִיא בְּחִינַת
 23 מוֹחִין, וְהִינּוּ, שֶׁהִתְבּוֹנְנוֹת הִיא בְּעֲצֵם הַעֲנִין,
 24 בְּבְחִינַת הַפְּשָׁטָה מְלֻבוּשֵׁי הַשְּׂגָה, וְאֵז הָאוֹר
 25 שְׁמַאִיר בְּמַח נְמֻשָּׁף וּמַאִיר בְּגִלּוּי גַם בְּלֵב, וְהִינּוּ,
 26 שֶׁהַמִּדּוֹת הֵן בְּמְדַרְגַת הַמוֹחִין.
 27 אֲףִי כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַגְּדֹלָת הַמִּדּוֹת מִן הַמוֹחִין
 28 וְהִנְהִיגָתָן עַל-פִּי הַמוֹחִין, צְרִיכִים לְפַעוֹל
 29 תְּחִלָּה חֲלִישוֹת וּבִטּוֹל כְּלָלִי בְּמִדּוֹת, שֶׁלֹּא יִהְיוּ
 30 בְּתוֹקֶף גְּדוֹל כְּפִי שֶׁהֵן מְצַד עֲצָמָן (כְּמוֹ הַמִּדּוֹת
 31 דִּתְהוּ' שֶׁהֵן בְּבְחִינַת תוֹקֶף הָאוֹר), שְׁאֵז אֵינָן
 32 הַמִּדּוֹת מֵהַשְּׁכָל נִקְרָא 'מוֹחִין'.
 33 מְרַחֲבָה וּמְצַמִּיחָה אֶת הַרְגֵשׁ שֶׁבֵלֵב
 34 וְיֵשׁ בָּנָה בְּהַתְעוֹרוֹת הַרְגֵשׁ מֵהַשְּׁכָל
 35 שְׁלֹשׁ מְדַרְגּוֹת דְּעִבּוּר יְנִיקָה
 36 וּמוֹחִין¹⁸ כְּפִי שֶׁמְשִׁיךְ וּמַפְרֵט.
 37 דְּהִנֵּה¹⁹, בְּחִינַת 'עִבּוּר' הוּא
 38 כְּמוֹ עַל-דֶּרֶךְ-מִשָּׁל הַיּוֹלָד
 39 בְּשֵׁלֵב שֶׁבוֹ הוּא עוֹבֵר בְּמַעֲי אִמּוֹ
 40 שֶׁהוּא מְקוּפָּל רֵאשׁוֹ בֵּין
 41 בְּרַפְיָו כו'²⁰, וְהָרֵאשׁ הוֹלֵב שְׁלוֹ
 42 נִסְתָּרִים, וּבְנִמְשָׁל הַכוֹנֵה הִיא
 43 שֶׁהִתְגַּלְתָּ שֶׁל כּוֹחוֹת הַנֶּפֶשׁ, וּבַעֲיָקֵר הַמִּדּוֹת, הִיא רַק בְּחִינַת תוֹקֶף הָאוֹר עַד כְּדֵי כֵן שֶׁאֵין הַכֵּלִים יְכוּלִים לְקַלוֹט וְלַהֲכִיל אוֹתוֹן, כְּמַבּוּאֵר

(17) זח"ג רכד, א. (18) ראה ד"ה ויהס כלב הנ"ל (המשך תע"ב שם ע' תקטז ואילך). (19) ראה גם מאמרי אדה"ז ענינים ע' רסט ואילך. ע' רעח ואילך. ובכ"מ. (20) נדה ל, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לעיל), שָׁאֵז כאשר המידות הן בתוקף גדול, אֵינֶן בְּטוֹלוֹת אֶל
 2 המוֹחִין, וְאֵינֶן בְּלִים לְאוֹר המוֹחִין ואי אפשר להגיע אל התכלית
 3 של מוח שליט על הלב. וְעֵנֵן זֶה פעולת ה'חלישות וביטול כללי במדות'
 4 אכן לא יכול להיות באמצעות המוחין עצמן (כי תוקף המידות לעומת המוחין
 5 נובע מזה ששורש המידות, עולם
 6 התהוו, נעלה משורש המוחין, עולם
 7 התיקון) אלא נַעֲשֶׂה נפעל על-יְדֵי
 8 הָאוֹר שְׁלֹמְעֵלָה מִהַשְׁכֵּל
 9 הַשׁוֹרָה בְּמוֹחִין, דְּהֵינּוּ בְּחִינַת
 10 הַחֲכָמָה, כַּח מ"ה, ר'מה' הוא
 11 עניין הביטול כדברי משה ואהרן לבני
 12 ישראל 'ונחנח מוה' שְׁהִיא החכמה
 13 בְּחִינַת אֵין וּבְטוֹל, וְעַל-יְדֵי-
 14 זֶה כאשר מתגלה האור שלמעלה
 15 מהשכל, נַעֲשֶׂה חֲלִישוֹת
 16 המִדּוֹת, שְׁתּוֹכֵל לְהִיּוֹת
 17 הַגְּדֵלַת הַמִּדּוֹת מִן המוֹחִין
 18 וְהַנְּהַגְתָּן עַל-פִּי המוֹחִין כי
 19 כאשר המידות אינן בתוקף גדול, המוח
 20 יכול להשפיע עליהן ולפעול בהן את
 21 שני העניינים האמורים, הגדלה
 22 וצמיחה ובר כבוד לשלוט עליהן
 23 ולהנהיג אותן.
 24 (ה) וְזֶהוּ "וַיִּהְיֶה כָּלֵב אֶת הָעָם
 25 אֶל מֹשֶׁה". דְּהֵנָּה, נִתְבָּאֵר
 26 לְעֵיל שְׁטַעֲנַת הַמְּרָגְלִים
 27 שְׁ"אֵין בְּעַל-הַבַּיִת יָכוֹל
 28 לְהוֹצִיא אֶת כָּלְיוֹ", הֵינּוּ שאין
 29 אפשרות לפעול בירור וזיכוך בארץ
 30 ישראל שְׁזָהוּ מַצַּד הַתּוֹקֵף שֶׁל
 31 עוֹלָם הַתְּהוֹ, שְׁזָהוּ גַם עֵנֵן
 32 תּוֹקֵף הַמִּדּוֹת שֶׁהַשׁוֹרֵשׁ שֶׁלָּהֶן הוא
 33 מעולם התהוו באוֹפֶן שְׁאֵינֶן
 34 יְכוּלוֹת לְהַתְּבַרֵּר עַל-יְדֵי
 35 המוֹחִין, שְׁיִהְיֶה הַמּוֹחַ שְׁלִיט
 36 עַל הַלֵּב. וְעַל זֶה נֶאֱמַר
 37 "וַיִּהְיֶה כָּלֵב אֶת הָעָם אֶל
 38 מֹשֶׁה" 21, שְׁפָרוּשׁ "וַיִּהְיֶה"
 39 הוא מְלֻשׁוֹן שְׁתִּיקָה 22, וְיָדוּעַ

40 שְׁשִׁתִּיקָה הוא עֵנֵן הַבְּטוֹל, וְהֵינּוּ בְּחִינַת חֲלִישוֹת וּבְטוֹל
 41 הַמִּדּוֹת שהיא ההכנה וההקדמה הראויה שאחריה כן יכולה להיות השפעה
 42 של המוחין על המידות, כמבואר לעיל באריכות.
 43 וְכֵינֵן שְׁהַכַּח עַל זֶה הוא עַל-יְדֵי שֵׁם מ"ה, שכאשר שם הוי'
 44 כתוב במילוי אותיות אל"ף (היינו יו"ד,
 45 ה"א, וא"ו, ה"א) הגימטריא של
 46 האותיות הללו היא מ"ה (45), והיא
 47 בחינת החכמה שבמוחין, וּלְכַן
 48 נֶאֱמַר "וַיִּהְיֶה גו' אֶל מֹשֶׁה",
 49 כְּדוּעַ שְׁמֹשֶׁה הוא בְּחִינַת
 50 שֵׁם מ"ה 23, שְׁמִמְנוּ נִמְשָׁךְ
 51 הַכַּח לְפַעוֹל הַבְּטוֹל בְּמִדּוֹת
 52 דְּתֵהוּ' כמבואר לעיל, ומתורצת
 53 השאלה מדוע נאמר הדבר 'אל משה',
 54 וכי היה זה נוגע למשה יותר מכולם,
 55 כי אכן הביטול במידות, ההכנה
 56 המאפשרת לברר ולזכך אותן נמשך
 57 מבחינת משה.
 58 וְזֶהוּ גַם מִה שְׁאֵמַר כֵּלֵב אֶל הָעָם
 59 "עֲלֵה נַעֲלֵה וַיִּרְשְׁנוּ אֶתְּהָ כִּי
 60 יָכוֹל נוֹכַח לָהּ", ואין זה כפל
 61 לשון מיותר אלא שְׁפָרוּשׁ "וַיִּרְשְׁנוּ
 62 אֶתְּהָ" הוא עֵנֵן יְרוּשַׁת
 63 ה'אוֹרוֹת דְּתֵהוּ' 24, שְׁתּוֹכְנוּ
 64 שֶׁהַמוֹחַ יִשְׁלוֹט עַל הַלֵּב שְׁזָהוּ נַעֲשֶׂה
 65 עַל-יְדֵי הַבְּרוּר שֶׁל עֵינָיִם עוֹלָם
 66 הַזֶּה בְּאוֹפֶן שֶׁל הַתְּעַסְקוֹת
 67 וְהַתְּלַבְּשׁוֹת עִם הַדְּבָרִים
 68 הַמְּתַבָּרִים, בְּבְחִינַת בְּרוּר פְּרָטִי
 69 שֶׁל כָּל עֵינָיִם שֶׁמִּתְעַסְקִים אִתּוֹ בְּפִרְטוֹ,
 70 וְהַהֲקָדְמָה לָזֶה הִיא עַל-יְדֵי
 71 שְׁפּוּעֵלִים תְּחִלָּה חֲלִישוֹת
 72 וּבְטוֹל כָּלְלִי בְּדָבָרִים הַמְּתַבָּרִים,
 73 שְׁזָהוּ אוֹמְרוֹ "כִּי יָכוֹל נוֹכַח
 74 לָהּ", ולפי זה המילה "כי" מתפרשת
 75 כאן בְּדֶרֶךְ נְתִינַת טַעַם,
 76 שְׁהַטַּעַם שְׁיִכּוֹל לְהִיּוֹת הַבְּרוּר
 77 הַפְּרָטִי ("וַיִּרְשְׁנוּ אֶתְּהָ") הוא
 78 בְּגִלְל שְׁפּוּעֵלִים תְּחִלָּה וּבְטוֹל

(21) בהבא לקמן - ראה סד"ה ויהס כלב הנ"ל (המשך תער"ב שם ע' תקכג ואילך). (22) ראה בארוכה בשיחה שלאחרי המאמר (תורת מנחם - התוודעויות חמ"ז ע' 125 ואילך. וש"נ). (23) ראה תו"א יתרו סח, סע"ב ואילך. מג"א צט, ג. תורת חיים שמות מג, ד. וארא עט, ד. ובכ"מ. (24) ראה לקוטי תורה להאריז"ל פינחס (בטעהמ"צ - ד"ה מצות ירושה ונחלה). מאו"א י, כט (הובאו באוה"ת בראשית יז, רע"א). מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' שסז. אוה"ת ברכה ע' א'תנתה. סה"מ תרנ"ד ע' ל ואילך. תש"ב ע' 64 ואילך. ועוד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 חֲלִישוֹת וּבִטּוּל כְּלָלִי בְּתוֹקֵף הַמְצִיאוֹת שֶׁל הַמַּתְבָּרֵר. וְכִידּוּעַ
- 2 שֶׁהַבִּטּוּל הַכְּלָלִי הוּא הַכְּנָה לְבָרוּר הַפְּרָטִי.
- 3 וְכִמוֹ שֶׁהוּא בְּעִבּוּדַת הָאָדָם עֲבוֹרַת ה' הַרוּחָנִית בְּכָל יוֹם,
- 4 שֶׁתְּחִלַּת הַשֶּׁלֶב הַרְאִישׁוֹן שֶׁל הָעִבּוּדָה הִיא בְּאֹפֶן שֶׁל הוֹדָאָה
- 5 כְּלָלִית שֶׁל הָאָדָם לְאֻלּוּקוֹת, הַחֵל
- 6 מֵאַמִּירַת "מוֹדָה אָנִי", 1 כְּלָלִי. וְכִידּוּעַ שֶׁהַבִּטּוּל הַכְּלָלִי הוּא הַכְּנָה לְבָרוּר
- 7 וְאַחֲרֵיכֵן בְּאַמִּירַת הוֹדוֹ 2 הַפְּרָטִי. וְכִמוֹ שֶׁהוּא בְּעִבּוּדַת הָאָדָם בְּכָל יוֹם,
- 8 לְהוֹי' שֶׁגַם זוֹ אִמְרִיה שֶׁתּוֹכְנָה הוּא 3 שֶׁתְּחִלַּת הָעִבּוּדָה הִיא בְּאֹפֶן שֶׁל הוֹדָאָה כְּלָלִית,
- 9 הוֹדָאָה וּבִיטּוּל כְּלָלִי לְאֻלּוּקוֹת, וְעַד 4 הַחֵל מֵאַמִּירַת "מוֹדָה אָנִי", וְאַחֲרֵיכֵן בְּאַמִּירַת
- 10 לְשִׁמוּנָה עֲשָׂרָה שָׁאוּ הָאָדָם 5 הוֹדוֹ לְהוֹי', וְעַד לְשִׁמוּנָה עֲשָׂרָה שָׁאוּ הָאָדָם
- 11 הוּא כְּעִבְדָּא קָמִי מְרִיָּה²⁵, 6 הוּא כְּעִבְדָּא קָמִי מְרִיָּה²⁵, שֶׁכָּל זֶה הוּא הַבִּטּוּל
- 12 כְּעִבְדָּא לִפְנֵי אֲדוֹנֵי שֶׁאֵין לוֹ מְצִיאוֹת 7 הַכְּלָלִי, וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוּל לְהִיֹּת אַחֲרֵיכֵן הַבָּרוּר
- 13 מְשֻׁלּוּ וְהוּא בִטּוּל לַגַּמְרִי לְאֲדוֹנָיו שֶׁכָּל 8 הַפְּרָטִי בְּכָל עֲנִינֵי הָאָדָם וְעַסְקִיּוֹ בְּמִשְׁפָּחָה פֶּלֶא הַיּוֹם
- 14 זֶה הוּא הַבִּטּוּל הַכְּלָלִי, וְעַל- 9 (וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה בְּיוֹשְׁבֵי אֶהֱל, שֶׁגַם בְּמִשְׁפָּחָה פֶּלֶא הַיּוֹם
- 15 יְדֵי-זֶה לְאַחַר הַהֲכַנָּה וְהַהֲקַדְמָה שֶׁל 10 עַקֵּר עַסְקָם הוּא בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה, הֲרִי זֶה לְאַחֲרֵי
- 16 הַבִּיטּוּל הַכְּלָלִי יְכוּל לְהִיֹּת אַחֲרֵי 11 הַבִּטּוּל הַכְּלָלִי שֶׁעַל-יְדֵי הַהֲכַנָּה וְהַתְּחַבּוּנָנוֹת
- 17 כִּף הַבָּרוּר הַפְּרָטִי בְּכָל עֲנִינֵי 12 שֶׁבְּתְחִלַּת הַלְמוּד, פְּמִבְּאָר בְּתַנְיָא²⁶). וְזֶה שֶׁאַמֵּר
- 18 הָאָדָם וְעַסְקִיּוֹ בְּמִשְׁפָּחָה פֶּלֶא 13 "אִם יֹאמֵר (מִשָּׁה) עֲשׂוּ סוּלְמוֹת וְעַלּוּ לְרִקְיעַ, לֹא
- 19 הַיּוֹם וְתַהֲיִי לוֹ הַיְכוּלָת לְבָרוּר וְלִזְכּוֹךְ 14 נִשְׁמַע לוֹ (בְּתַמְיָהָה), עֲלֶה נִעְלָה וְיִרְשָׁנוּ אֲתֶה",
- 20 כֹּל דְּבַר גַּשְׁמִי שֶׁאִתּוֹ הוּא בֹא בְּמַגַּע 15 הֲרִי זֶה לְהוֹרוֹת עַל הַבִּטּוּל שֶׁלְמַעְלָה מִטְּעַם-
- 21 (וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה בְּיוֹשְׁבֵי אֶהֱל, 16 וְדַעַת, שְׂוֹהֵי 'נְתִיבַת כַּח' לְפַעוּל הַחֲלִישוֹת
- 22 שֶׁגַם בְּמִשְׁפָּחָה פֶּלֶא הַיּוֹם עַקֵּר 17 וְהַבִּטּוּל הַכְּלָלִי, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוּל לְהִיֹּת אַחֲרֵי-
- 23 עַסְקָם הוּא בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה, 18 כִּף הַבָּרוּר הַפְּרָטִי. וְהַטְּעַם שֶׁכָּל זֶה נִעְשָׂה עַל-יְדֵי
- 24 וְאִמְנָם אֵינֶם מַעֲלִים נִיצוּצוֹת שֶׁל 19 כְּלָב²⁷, לְפִי שֶׁ"כְּלָב" בְּגִימַטְרִיָּא "אֶלְיָהוּ"
- 25 קְרוּשָׁה מִהַדְּבָרִים הַגַּשְׁמִיִּים כְּמוֹ בַעֲלֵי 20 וּבְגִימַטְרִיָּא בִּין²⁸, וְיִדּוּעַ שֶׁאֶלְיָהוּ הִיָּה בְּחִינַת
- 26 עֶסֶק, אֲבָל גַּם אֲצִלִּים יִשְׁנוּ עֲנִינֵי זֶה שֶׁל 21 בִּין דְּמ"ה²⁹, וְלִכְנֵן הוּא הַמְּמוּצָע לְהַמְשִׁיף
- 27 הַתְּחִלַּת הָעִבּוּדָה בְּבִיטּוּל כְּלָלִי כִּי הֲרִי 22 מְבַחֲנִת מ"ה לְבַחֲנִית בִּין (שְׂוֹהֵי עֲנִינֵי "וַיְהִיֶּה
- 28 זֶה פַעּוּלָתָם בְּעוֹלָם עַל יְדֵי לִימוּד 23 כְּלָב אֶת הָעַם אֶל מִשָּׁה", לְהַמְשִׁיף הַבִּטּוּל
- 29 הַתּוֹרָה הִיא לְאַחֲרֵי הַבִּטּוּל 24 מְבַחֲנִת מ"ה שֶׁל מִשָּׁה לְבַחֲנִית בִּין שֶׁל הָעַם),
- 30 הַכְּלָלִי שֶׁעַל-יְדֵי הַהֲכַנָּה 25 בִּין שֶׁכָּל זֶה נִעְשָׂה עַל-יְדֵי
- 31 וְהַתְּחַבּוּנָנוֹת שֶׁבְּתְחִלַּת 26 בְּאֶלְיָהוּ "וְהָשִׁיב לָב אֲבוֹת עַל בְּנֵי³⁰, דְּעִנְיָן
- 32 הַלְמוּד, פְּמִבְּאָר בְּתַנְיָא²⁶ וְזֶה 27 אֲבוֹת וּבְנֵי בְּרוּחָנִיּוֹת הוּא מוֹחִיז וּמְדוּת,
- 33 לְשׁוֹנוֹ: "...בְּהֲכַנָּה זוֹ שֶׁל מִסִּירַת נַפְשׁוֹ 28 וּפַעּוּלַת אֶלְיָהוּ הִיא לְהָשִׁיב לָב אֲבוֹת עַל בְּנֵי,
- 34 לֵה' יִתְחַל בְּרוּכּוֹת הַשַּׁחַר בְּרוּךְ אַתָּה כו' 29 הֵינּוּ, שְׂהַמַּח יְהִיָּה שְׁלִיט עַל הַלָּב, וְעַד שִׁיפְעַל
- 35 וְכֵן בְּהֲכַנָּה זוֹ יִתְחַל לְלַמּוּד שִׁיעוּר 30 הַפִּיכַת הַמְדוּת כּו', כִּפִּי שִׁיָּהִיָּה בְּשִׁלְמוֹת בְּכִיאַת
- 36 קְבוּעַ מִיַּד אַחַר הַתְּפִלָּה וְכֵן בְּאִמְצַע 31 מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, שְׂיָבֵא וְיִגְאָלְנוּ בְּקָרוֹב מִמֶּשׁ.
- 37 הַיּוֹם קוֹדֵם שִׁתְּחִיל לְלַמּוּד צְרִיכָה 32 וְהָשִׁיב לָב אֲבוֹת עַל בְּנֵי,
- 38 הֲכַנָּה זוֹ לְפַחוֹת כְּנוּדָה שֶׁעִיָּקֵר הַהֲכַנָּה 33 לְשִׁמָּה לְעַכֵּב הוּא תְּחִלַּת הַלִּימוּד...).
- 39 לְשִׁמָּה לְעַכֵּב הוּא תְּחִלַּת הַלִּימוּד...).
- 40 וְזֶה שֶׁאַמֵּר כְּלָב (לְאַחַר שֶׁהִשְׁתִּיק 34 לֵה' יִתְחַל בְּרוּכּוֹת הַשַּׁחַר בְּרוּךְ אַתָּה כו'
- 41 אֶת הָעַם וּפַעּוּל בִּיטּוּל כְּלָלִי, וְאִמְרָ לְעַם 35 וְכֵן בְּהֲכַנָּה זוֹ יִתְחַל לְלַמּוּד שִׁיעוּר
- 42 שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוּל לְפַעוּל אֶת בִּירוּר 36 קְבוּעַ מִיַּד אַחַר הַתְּפִלָּה וְכֵן בְּאִמְצַע
- 43 וְיִזְכּוּךְ הַמִּידוּת, כְּאִמְרָ לְעִיל) "אִם יֹאמֵר (מִשָּׁה) עֲשׂוּ סוּלְמוֹת 37 הַיּוֹם קוֹדֵם שִׁתְּחִיל לְלַמּוּד צְרִיכָה

(25 שבת י, א. 26 ספמ"א (נח, ב). 27) ראה גם אוה"ת פרשתנו הוספות ע' 25 (בהוצאת קה"ת, תשנ"ז). 28) עץ חיים שער מח (שער הקליפות) פ"ד. 29) פרי עץ חיים שער הק"ש פ"ח. מאורי אור א, קמא. וראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתקנן. תקס"ו ח"א קעז ואילך. 30) מלאכי ג, כד.